

Історичні передумови гендерної відмінності мови політиків

Тема «мова і стать» останнім часом активно розробляється в сучасній лінгвістиці. Однією з перших робіт в цій області вважається робота американської дослідниці Робін Лакофф (Robin Lakoff). За Лакофф, існують такі основні відмінності жіночої мови від чоловічої:

- використання більше оціночних прикметників;
- використання питальних форм там, де чоловіки використовують стверджувальні;
- частіше використання ввічливих форм;
- використання форм, що виражають невпевненість («ви знаєте», «мені здається», «напевно», «можливо»);
- використання підсилювальних слів, особливо у англomовному середовищі («прекрасно», «чарівно») [1].

Але не тільки Р.Лакофф намагалася проаналізувати відмінності чоловічої і жіночої мови публічних виступів. Гендерні відмінності були пізніше систематизовані також у роботах Дж. Шерцера (Sherzer) у дев'яностих роках двадцятого століття. Цією ж проблемою займався і російський вчений М.Б.Вахтін, доктор філологічних наук, професор [2].

Аналізуючи мову політиків, окремо потрібно розглянути стилі мовлення. У даному випадку під стилем розуміється комплекс лінгвістичних ознак – фонетичних, ритмічних, інтонаційних, морфологічних, синтаксичних, лексичних, які асоціюються з чоловічою або жіночою мовною поведінкою. Жінки можуть говорити швидше або повільніше, більше або менше, образніше або простіше, ніж чоловіки. Жінки (або відповідно чоловіки) можуть говорити з особливою інтонацією і тому подібне.

Чоловіки і жінки говорять по-різному, і ці варіанти не залежать від ситуації: майже не існує «жіночих ситуацій» і «чоловічих ситуацій», коли одна і та ж людина вибирала б варіант мови за своїм бажанням. Існують

основні відмінності жіночого варіанту мови від чоловічого. Коріння цих відмінностей лежать у відмінності виховання. Жінка каже інакше, ніж чоловік, і слухач може відрізнити мову жінок від мови чоловіків не тільки за тембром голосу.

Необхідно відзначити, що, як це нерідко буває, культурні норми, зафіксовані у свідомості членів соціуму, можуть не збігатися з реальною практикою. Стосовно розглянутої проблеми не так важливо, чи існують насправді в конкретному суспільстві такі відмінності промови чоловіків і жінок; суттєвіше те, що в цьому суспільстві існує переконання, що жінки і чоловіки говорять по-різному.

Доведено, що поведінка чоловіків і жінок суттєво відрізняється під час розмови, по-різному використовують вони мову у процесі бесіди. У таких дослідженнях зазвичай підраховується кількість «відволікань» від головної теми розмови, перескакування з однієї теми на іншу, несподівані звернення до іншого співрозмовника, перебивання співрозмовника і т. ін.

Сюди ж можна віднести і відмінності частоти вживання деяких лінгвістичних ознак. Вживання деяких фонетичних, морфологічних, синтаксичних і лексичних ознак в чоловічій і жіночій мові, за даними статистичного аналізу, виявляється значущим.

Встановлено, що англомовні жінки більшою мірою проявляють тенденцію ставити запитання, підтримувати діалог, висловлювати солідарність з співрозмовником, часто стимулюють, підтримують бесіду у вигляді мінімальних відповідей («well», «yes» і т. ін.). Чоловіки, навпаки, часто перебивають співрозмовника, вони схильні не погоджуватися з партнером, ігнорувати висловлювання співрозмовників, більш жорстко контролюють тему розмови, схильні до прямого висловлювання думки.

Жінки уникають відкритого суперництва в діалозі на рівні мовлення (їх суперництво, як правило, більш приховане), чекають знаків схвалення і підтримки у вигляді кивків, вигуків, самі виявляють знаки інтересу і уваги. Наприклад, П.Традгіл (Trudgill), аналізуючи вимову публічних виступів

жінок і чоловіків англomовних країн, зазначає, що жінка обов'язково вибере більш престижний, модний варіант вимови. І це, на його думку, пов'язано із стереотипами жіночої і чоловічої поведінки, що існують у даній культурі [3].

Література:

1. Robin Lakoff Language and Woman's Place // Language in Society, Vol. 2, No. 1 (Apr., 1973), pp.45-80
2. <https://monocler.ru/sovetskiy-yazyik-i-ego-posledstviya/>
3. https://www.researchgate.net/publication/231743890_Colonial_dialect_contact_in_the_history_of_European_languages_On_the_irrelevance_of_identity_to_new-dialect_formation